

Valtuustokysymys vammaisten ja muuta säännöllistä erityisopettajan opetusta tarvitsevien oppilaiden opetuksesta ja erityisopetusta antavien opettajien kelpoisuudesta Espoossa

Perusopetuslain uudistuksen yhteydessä 1.8.2025 päivitettiin myös opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annettua asetusta. Tarkoituksena ei ollut muuttaa vammaisille opetusta antavien opettajien kelpoisuutta. Tästä huolimatta osa opetuksen järjestäjistä vaikuttaa alkaneen tulkita asetusta siten, että ennen uudistusta vammaisten opetukseen erityisopetusta antamaan, kelpoisina valittujen opettajien kelpoisuus ei enää täytyisikään.

Tulkintojen seuraukset ovat pahimmillaan johtaneet eri kunnissa ja kaupungeissa muutosneuvotteluihin sekä siihen, että vammaiset sekä pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaat ovat menettämässä tutun opettajan. Myös oppilaat, jotka ovat saaneet aiemmin viikottain säännöllisesti erityisopettajan antamaa opetusta, ovat jääneet ilman tuen päätöstä. Tämä ei ole lain mukaista.

Opetus- ja kulttuuriministeriön kanta on, että jo virassa olevien kelpoisuus ei lakkaa uuden asetuksen myötä eikä sitä voi käyttää perusteena vammaisille erityisopetusta antavien opettajien virkojen uudelleenjärjestelyille. Vammaisten ja pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden opettajien tehtävien uudelleenjärjestelyt eivät ole lapsen edun mukaisia, koska useat oppilaat kärsivät muutoksista. Esimerkiksi autismin kirjon oppilaille tuttu ja turvallinen opettaja on keskeinen osa oppimisen tukea.

Yhdenkään erityisluokkamutoisen opetuksen ei siis pitäisi lakata lakiuudistuksen perusteella. Erityisluokka voidaan ylipäättään lakkauttaa vain, jos voidaan perustellusti osoittaa, ettei yksikään siellä opiskellut oppilas enää tarvitse erityisluokkaa. Eduskunnan sivistyslautakunta omassa mietinnössään (<https://www.edilex.fi/mt/sivm20240011>) selkeästi toteaa oppilaskohtaisen tuen kuuluvan myös esim. käytöshäiriöisille. OPH ja opetussuunnitelma lähtee toki siitä, ettei se ole ensimmäinen asia, jota lähdetään tarjoamaan, mutta jos muu tuki ei auta, niin oppilaskohtaista tukea on annettava.

Espoossa on nyt alkanut ilmenemään ongelmia. Etenkin huoltajat ovat tuoneet esiin, että esim. käytöshäiriöisten oppilaiden kohdalla, joilla on ollut pätevä erityistuen tarvepäätös, ei jatketa tukea. Vaikka tarve ei ole muuttunut, erityisluokkia puretaan ja oppilaat integroidaan yleisopetuksen ryhmiin jopa kesken lukuvuotta.

Me allekirjoittaneet valtuutetut kysymmekin Espoon kasvun ja oppimisen toimialalta seuraavaa:

1. Miten tilanne Espoossa on? Onko kaupungissa toimittu edellä kuvatulla tavalla vammaisten ja pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden osalta?
2. Mikä tilanne on erityisopetusta antavien kelpoisten opettajien osalta Espoossa verrattuna es. Helsinkiin ja muihin kuusikkokaupunkeihin kelpoisuuksiin ja opettajien tehtävien mahd. uudelleenjärjestelyihin liittyen, viitaten kysymyksessä mainittuihin seikkoihin?
3. Onko tämän vuoden erityisopettajarekrytoinneissa ohjeistettu rehtoreita ensisijaisesti valitsemaan erityisluokanopettajia tehtäviin, joissa kelpoisuusehtona on mainittu erityisopettajan kelpoisuudesta annetun lain 8 § (16.4.2025/159) muk. kelpoisuusvaatimus, kuten mm. Helsingissä on tehty (01/2026 vakinaisten erityisopettajien vakanssien täyttämisohjeistukset)?
4. Miten Espoo tulkitsee oppimisen tuen uudistuksen lakia ja soveltaa sitä mm. käyttäytymisen häiriöiden haasteita omaavien oppilaiden osalta? Kuinka paljon heitä koskevia erityisluokkapäätöksiä on purettu/tullaan purkamaan ja mihin sen perustuu?

5. Miten henkilöstöä ollaan kuultu ja huomioitu mahd. muutostilanteissa? Entä huoltajia? Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö (SiVM 11/2024 HE 114/2024): "Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan pienryhmässä antamalla opetuksella on tarkoitus tukea oppilaita, joilla on laajempia oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeita, esimerkiksi tarkkaavuuden pulmia, käyttäytymisen haasteita tai oppimisvaikeuksia useammassa oppiaineessa. Näissä tukimuodoissa oppilaan opetusryhmä on yleisopetuksen luokka ja päävastuu opetuksesta on luokan- tai aineenopettajalla. Oppilaan tuen tarpeen mukaisesti yhden tai useamman oppiaineen oppitunneista enemmän kuin puolet opetetaan erityisopettajan tai erityisluokanopettajan pienryhmässä, jossa opetuksesta vastaa erityisopettaja tai erityisluokanopettaja."

Walls Mika-Erik

Värmälä Johanna

Ali Habiba

Gästrin Eva-Lena

Nieminen Pinja

Tiitinen Helena

Kajava Henna

Lievonen Mikko

Kokko Elina

Hukari Hanna

Taussi Liina

Juuti Sini

Nurminen Minna

Saarentaus Elina

Hopsu Inka

Kauste Mika

Keisteri-Sipilä Elli

Rodriguez Elina